
ПЕРЕДМОВА

Філософія й освіта... Генетичний та історичний зв'язок цих формоутворень культури навряд чи потребує доведення.

Справді, будь-які форми і способи буття філософії в культурі, в тому числі й далекі від академічних, виникають і набувають значущості у середовищі освічених людей. У цьому сенсі освітній компонент відіграє суттєву роль у формуванні аксіологічного простору, в якому відбувається становлення й розвиток філософії в межах будь-якої культури, позначаючись у найрізноманітніших жанрах філософської творчості. Можливо, надзвичайна «філософічність» певних народів знаходить пояснення не стільки в особливостях їхнього менталітету, скільки в рівні їхньої загальної освіченості та культури мислення й тих історичних умовах, що сприяли розвитку останніх. Як тут не згадати Німеччину – «країну поетів і філософів», густо «засіяну» університетами! Водночас, потребуючи певного освітнього середовища, філософія, що містить у собі ідею універсальності та єдності теоретичного знання, з часів античності становить фундамент європейської освіти. Невипадково впродовж століть філософський факультет мав значення загальноосвітнього і пропедевтичного.

На українських теренах і систематичність освіти, й утвердження за філософією статусу невід'ємного компонента освіти – явища невимірно молодші за європейські, а самий процес розвитку філософської освіти – доволі звивистий і сповнений різноманітних «пригод». Але філософська освіта й розвиток філософської традиції, філософських наук, філософської культури – речі взаємопов'язані. Так було в минулому й, очевидно, так буде в майбутньому. Отже, осмислення цих взаємин – справа важлива і потребує пильнішої уваги, ніж їй приділяють, зазвичай, у нашій дослідницькій літературі.

Не намагаючись розв'язати всіх завдань, що стосуються цієї складної й багатогранної теми, автори пропонованої книги – викладачі й науковці кафедри філософії та релігієзнавства Національного університету «Києво-Могилянська академія» – спробували почати, мабуть, із першого необхідного кроку: відтворення (бодай у найзагальніших рисах) процесу становлення філософської освіти на українських теренах, пов'язаного з такими освітніми інституціями, як Києво-Могилянська академія, Київська духовна академія, Університет Св. Володимира, визначення особливостей цього процесу, його впливу на наше філософське сьогодення, окреслення сучасного стану філософської освіти в Україні й напрямів її трансформації та реформування.

Сподіваємося, ця перша спроба знайде відгук у науковому й освітянському середовищі, у колег, студентів і всіх, кому не байдужі проблеми філософської освіти і культури. Ця спроба – запрошення до діалогу, зумовленого прагненням надати новий імпульс трансформаційним процесам у царині української філософії.

Марина Ткачук